

Library: Εκδόσεις ΟΣΤΡΙΑ

Category: Μονογραφίες

Year: 2014

Pages: 278

Price: 12

isbn: 978-618-5145-05-7

Review

1. Ένα από τα πλέον σημαντικά ζητήματα στο σύγχρονο πεδίο των διεθνών σχέσεων και ταυτόχρονα μια πρόκληση ως προς τις εφαρμογές του Διεθνούς Δικαίου, είναι αναμφίβολα μια κατάσταση πολεμικής / στρατιωτικής κατοχής. Ένα de facto καθεστώς, εξαιρετικά σύνθετο, συνυφασμένο με την καταπάτηση της κυριαρχίας κράτους, παραβιάσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου, συναφές με την ένοπλη βία, συρράξεις, η κατοχή αποτελεί για τη μεταπολεμική διεθνή κοινότητα μια ειδική πραγματική κατάσταση με πολυσήμαντες, ωστόσο, νομικές επιπτώσεις.

2. Αυτό το «προσωρινό» de facto καθεστώς, όπως καταγράφηκε αρχικά στο δίκαιο της Χάγης του 1899/1907 και κατόπιν στην τέταρτη Σύμβαση της Γενεύης του 1949, η occupatio bellica – κατά τον Γ. Τενεκίδη, στην κλασική μονογραφία του - εξελίχθηκε μέσα από μια μεταλλασσόμενη πρακτική και εφαρμογές σε ένα σύνθετο καθεστώς. Αυτό διέπονταν/διέπεται από τη σωρευτική εφαρμογή του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου και των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ενώ ιδίως στις περιπτώσεις παρατεταμένης κατοχής (κάτι μη προβλεπόμενο από το θετικό δίκαιο) αναπτύσσεται μια διαρκής διελκυστίνδα ανάμεσα στην κρατική κυριαρχία του κατεχόμενου κράτους και τις αρμοδιότητες της κατέχουσας δύναμης, με στόχο η δεύτερη, εκμεταλλευόμενη περισσότερο τη μακροχρόνια «απουσία» κυριαρχίας στο κατεχόμενο έδαφος της κατοχής, να κερδίσει «σημεία» εκεί όπου το κρίσιμο ζήτημα της κατοχής (η κυριαρχία) φαίνεται ακόμα – κατά το Διεθνές Δίκαιο - αμετακίνητη (βλ. πολιτική Ισραήλ, όσον αφορά π.χ. εποικισμούς, καθεστώς Ιερουσαλήμ, ή τουρκικές διεκδικήσεις στην Κύπρο).

3. Η σύγχρονη διεθνής κοινότητα γνώρισε/ζει διάφορες μορφές και καταστάσεις

στρατιωτικής κατοχής. Η Ισραηλινή στρατιωτική κατοχή στα Αραβικά / Παλαιστινιακά εδάφη υφίσταται από το 1967 ενώ η Τουρκική κατοχή στην Κύπρο διαρκεί από το 1974. Γνώρισε κατοχές τύπου Κουβέϊτ, αλλά και πιο πρόσφατα, κατοχή στο Ιράκ μετά από την τελευταία σύρραξη, αλλά και την ιδιότυπη παρέμβαση του Συμβουλίου Ασφαλείας (1483 και 1546). Είτε ακόμα την κατοχή στο Κονγκό από ένοπλες αντάρτικες ομάδες ελεγχόμενες από την Ουγκάντα, όπως χαρακτηρίστηκε από το Διεθνές Δικαστήριο το 2005. Αλλά γνώρισε και καταστάσεις αποτελεσματικού ελέγχου του εδάφους, από παρεμβαίνουσα Δύναμη, αλλά και «κατοχή» από δυνάμεις πολυεθνικές του ΟΗΕ, καθώς και περιπτώσεις μεταβατικής διεθνούς διοίκησης (ανατολικό Τιμόρ, Κόσσοβο), που προσομοιάζουν στην κατοχή.

4. Το αποτέλεσμα, σε πολλές περιπτώσεις αντιδιεθνούς συμπεριφοράς, οδηγεί όμως στη δημιουργία καταστάσεων *de facto*, που η διεθνής κοινότητα δεν αναγνωρίζει. Πολλές περιοχές σήμερα που έχουν αποσχιστεί *de facto* και δεν αναγνωρίζονται από τη διεθνή κοινότητα έχουν αφετηρία κατάσταση κατοχής ή και απόσχισης (π.χ. Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου, Υπερδνειστερία, Ναγκόρνο Καραμπάχ κλπ.).

5. Αυτός λοιπόν ο σημαντικός θεσμός του Δικαίου των Ενόπλων συρράξεων, σε συνδυασμό με την κρατική κυριαρχία – δηλαδή την ίδια την υπόσταση του κράτους – αποτέλεσε το αντικείμενο της Εσπερίδας στο 6ο Σεμινάριο Διεθνούς Δικαίου του Ναυπλίου (2010), που έλαβε χώρα σε μια περίοδο έντονων συζητήσεων, κυρίως λόγω της κινητικότητας της σχετικής Νομολογίας διεθνών αλλά και εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων, γύρω από πτυχές της στρατιωτικής κατοχής. Χαρακτηριστικές είναι οι θέσεις δικαιοδοτικών οργάνων σχετικά με την Κύπρο, επειδή ακριβώς η πάγια θέση τους συμβαδίζει με το Διεθνές Δίκαιο, όσον αφορά την- χωρίς παρεκλίσεις- κυριαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Μερικές από τις σημαντικές εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν σ' εκείνη την εκδήλωση στο Βουλευτικό, συγκεντρώνονται σε αυτόν τον Τόμο, άλλες διατηρώντας τον προφορικό λόγο και άλλες με συμπλήρωση τεκμηρίωσης. Μια ακόμα συμβολή στη συζήτηση για ένα, ιδιαίτερης σημασίας για την Ελλάδα, την Κύπρο, αλλά και τον κόσμο, ζήτημα.